

De Grootseheid van Maria en Onze Roeping als Kleine Zielen

De opvatting van goddelijke genade en menselijke medewerking

Beste kleine zielen van het Legioen Kleine Zielen,

Dit artikel is geschreven ter ere van Onze Lieve Vrouw, de Heilige Maagd Maria, die op deze dag — 13 oktober — voor de laatste maal verscheen aan de drie herderskinderen van Fatima (Lucia, Francisco en Jacinta) en de wereld het grote Zonnewonder schenkte. Met haar moederlijke boodschap in Fatima riep Zij ons op tot gebed, boete en toewijding aan Haar Onbevleete Hart.

Wanneer wij in onze kleinheid en eenvoud opzien naar het grote geheim van onze verlossing, kunnen we soms overvallen worden door schroom. Hoe kan de almachtige God, die het heelal geschapen heeft, neerzien op ons, kleine schepselen? En toch leert de Heilige Kerk ons dat God de mens niet wil vernederen, maar juist wil verheffen. Onze Lieve Vrouw, die zich in Fatima openbaarde als de *Koningin van de Heilige Rozenkrans*, is daarvan het mooiste, zuiverste en allerhoogste voorbeeld.

In dit artikel willen we, aan de hand van de grote leraren van de Kerk – zoals de heilige Irenaeus van Lyon en de heilige Thomas van Aquino –, stilstaan bij de grootseheid van Maria en ontdekken hoe Haar *Fiat* ('Mij geschiede naar uw woord') ook aan ons, kleine zielen, de weg wijst.

1. God verheft onze kleinheid

Tussen God en de mens bestaat geen onderlinge concurrentie. De heilige Irenaeus van Lyon (2e eeuw) benadrukte dit reeds tegenover de gnostici van zijn tijd: God wint niets en verliest niets wanneer Hij persoonlijke schepselen laat delen in Zijn oneindige zijn, Zijn Geest en Zijn onuitputtelijke goedheid.

De genade van God wordt niet groter doordat wij minder hoog denken over de waardigheid van de mens. Zijn majesteit drukt ons niet in het stof. Integendeel: de Zoon neemt, in de eenheid van wezen met de Vader, onze geringheid aan en wordt aan ons mensen gelijk, tot en met de dood aan het kruis, om ons in Zijn Persoon te verheffen tot de heerlijkheid van God de Vader. Zijn volmaaktheid openbaart zich hierin dat Hij ons schept zonder dat wij daartoe iets bijdragen en ons uit louter genade verlost van de erfzonde en van onze persoonlijke zonden.

2. De waardigheid om mee te werken met God

God sluit ons niet uit van het verlossingswerk, maar betreft ons erbij. Hij stelt ons in staat deel te nemen aan en mee te werken aan het werk van de verlossing en aan de voltooiing van de mensheid in de gemeenschap van de Vader, de Zoon en de Geest. De samenwerking van de mens met God vormt daarmee de hoogste waardigheid die God aan de mens kan schenken.

De heilige Thomas van Aquino, de *Doctor Angelicus*, vat dit begrip prachtig samen. Hij maakt onderscheid tussen het niveau waarop God uitsluitend volgens Zijn eigen wezen handelt en de wijze waarop Hij op het niveau van de schepping de mens de genade van medewerking verleent. Daardoor kunnen ook mensen medeoorzaak zijn van de verlossing en rechtvaardiging van zondaars, doordat zij als tweede oorzaken en instrumenten van de Eerste Oorzaak optreden. Dit stemt overeen met het woord van de apostel Paulus: *‘Wij zijn Gods medewerkers’* (1 Kor. 3,9).

De heilige Thomas stelt vast:

‘Dit gebeurt niet wegens een gebrek aan goddelijke macht, maar omdat God zich van tussenoorzaken bedient om de schoonheid van de orde in de dingen te bewaren en ook aan de schepselen de waardigheid van het oorzakelijk handelen te schenken’ (*Summa theologiae* I, q. 23, a. 8, ad 2).

3. Maria: Het hoogtepunt van menselijke medewerking

Juist hierin lichten de grootsheid en de schoonheid van Onze Lieve Vrouw op. De gehele verlossing hangt er immers mee samen dat God Maria bij de verwezenlijking van Zijn universele heilswil de *dignitas causalitatis* – de waardigheid van het oorzakelijk handelen – heeft verleend.

De Menswording is uitsluitend Gods werk, want de eeuwige Zoon van de Vader heeft uit Maria de menselijke natuur aangenomen. Maar Maria was geen passief instrument. Zij is de geestelijke natuur van een vrije, zuivere persoon. Daarom is Haar *Fiat* niet eenvoudigweg de gehoorzame uitvoering van een bevel van bovenaf. God openbaart veeleer de grootheid van Zijn genade in een liefde die niet overweldigt, maar het heil bewerkt door zich te voegen aan de vrije instemming van de Maagd van Nazareth.

God heeft de verwezenlijking van Zijn heilswil in de Menswording, het Kruis en de Verrijzenis van Zijn Zoon afhankelijk gemaakt van de vrije instemming van één vrouw. Zo heeft Hij het heil van de gehele mensheid in Haar maagdelijke en moederlijke Hart gelegd.

Toen de engel Haar aankondigde dat Zij de Moeder van de Zoon van God zou worden, antwoordde Zij, door de kracht van de voorafgaande genade en Haar vrijheid van Adams schuld: *'Zie, de dienstmaagd des Heren; mij geschiede naar uw woord'* (Lc. 1,38).

Wanneer Maria met Haar *Fiat* wezenlijk aan de Menswording heeft meegewerkt, omvat dit, namens de gehele mensheid, ook Haar medewerking aan de verlossing door het kruis van Haar Zoon. Zij stond aan Zijn zijde onder het kruis, en daar werd Haar moederlijke ziel door een zwaard van smarten doorboord. Want het Lichaam dat aan het kruis hing en waarin Christus Zichzelf aan de Vader heeft overgeleverd tot redding van de wereld, is hetzelfde Lichaam dat uit Haar geboren werd tot onze redding.

4. De geestelijke spiegeling: Eva en Maria

Om deze grootsheid te verduidelijken, gebruikt de heilige Irenaeus van Lyon de aloude vergelijking tussen Eva en Maria. Eva liet zich door de slang verleiden tot ongeloof en ongehoorzaamheid; Maria antwoordde aan de engel met volkomen geloof en gehoorzaamheid.

De heilige Irenaeus schrijft hierover in woorden van een adembenemende schoonheid:

'Door Zijn gehoorzaamheid aan het hout volbracht de Heer de herneming van de ongehoorzaamheid die door het hout was begaan (voetnoot 1).

Want zoals Eva door het woord van de engel werd verleid, zodat zij voor God vluchtte en Zijn woord overtrad, zo ontving Maria door het woord van de engel de blijde boodschap, zodat zij God in zich opnam en Zijn woord gehoorzaamde.

En zoals Eva zich liet verleiden tot ongehoorzaamheid aan God, zo liet Maria zich bewegen tot instemming met en gehoorzaamheid aan God, opdat de Maagd Maria de voorspreekster van de maagd Eva (voetnoot 2) zou worden.

Zo werd de zonde van de eerste mens goedgeemaakt door het juiste handelen van de Eerstgeborene, werd de list van de slang overwonnen door de eenvoud van de Duif (voetnoot 3) en werden de banden verbroken die ons aan de dood gekluisterd hielden ...'

Maria is de *Vol-van-Genade*, de gelovige bij uitstek en de Moeder van alle levenden. Zij ontwarde de knoop die door Eva's ongehoorzaamheid was gelegd.

5. Wat betekent dit voor de Kleine Zielen?

Beste kleine zielen, de grootsheid van Maria is voor ons geen onbereikbare verte, maar een liefdevolle uitnodiging. Zoals de heilige Thomas van Aquino opmerkt: iedere gedoopte is geroepen en verplicht om in de geest van Maria eraan mee te werken dat alle mensen deel krijgen aan de verlossing door Christus.

We hoeven geen grote daden te stellen voor de ogen van de wereld. Onze roeping als kleine zielen is precies om, in de voetsporen van Maria, ons eigen kleine *Fiat* te spreken in het dagelijks leven:

- Door ons gebed, ons offer en onze stille overgave;
- Door de ‘eenvoud van de Duif’ te bewaren tegenover de roerige wereld;
- Door ons klein geloof en onze schroom over te geven aan de Moeder die ons voorgaat en die in Fatima tot ons sprak.

Zoals de heilige Thomas van Aquino schrijft in zijn uitleg van het Weesgegroet:

‘Maria bracht de zegen en opende de poort van de hemel. Daarom komt Haar de naam Maria toe, die “Sterre der Zee” betekent. Want zoals zeelieden door de Sterre der Zee naar de haven worden geleid, zo worden gelovigen door Maria naar de heerlijkheid geleid.’

Laten wij ons op deze bijzondere herdenkingsdag van Fatima opnieuw toevertrouwen aan het Onbevlekt Hart van Maria, de Sterre der Zee. In Haar maagdelijk en moederlijk Hart vinden wij de veiligste weg naar Jezus.

Voetnoten

- **Voetnoot 1:** *Irenaeus van Lyon (Adversus haereses)*. 'Het hout' verwijst typologisch naar zowel de boom in het paradijs als het kruis van Christus. Jezus heeft door Zijn gehoorzaamheid aan het houten kruis de herneming (*recapitulatio*) en het herstel volbracht van de menselijke ongehoorzaamheid bij de boom in Eden.
- **Voetnoot 2:** Volgens de vroegchristelijke traditie was Eva in Eden vóór de zondeval nog maagd. Irenaeus spiegelt de maagd Eva (die zich liet verleiden tot ongehoorzaamheid) aan de Maagd Maria (die koos voor gehoorzaamheid). Maria wordt zo de voorspreekster die de val van Eva en de mensheid herstelt.
- **Voetnoot 3:** Verwijst naar Matteüs 10,16. 'De eenvoud van de Duif' (symbool voor de Heilige Geest en Maria's zuivere overgave) staat tegenover de 'list van de Slang' (het kwaad). De zondeval is niet overwonnen door macht, maar door zuiverheid en ootmoedige gehoorzaamheid.

- **Voetnoot 4:** *Gloria Dei est vivens homo, vita autem hominis visio Dei* – Irenaeus van Lyon, *Adversus haereses* IV, 20, 7.

Pastoor Geudens

Smakt, 13 oktober 2026 (Herdenking van de laatste Verschijning van Maria te Fatima)